

Jaap (Josef) Matz is geboren in Den Haag op 21 juni 1930. Zijn vader Jossif Matz werd in 1894 in de Oekraïne geboren. Hij verliet zijn geboorteland in 1911 en kwam terecht in Den Haag. Jossif was opgeleid als fotograaf en werd eigenaar van een fotoatelier aan de Badhuisstraat 101. Hij trouwde met Kaatje Hijmans, de dochter van een andere fotograaf. Hij had een broer Bernard (1928) en zus Bijnja (1935).

In 1932 werd in Den Haag het initiatief genomen om binnen de joodse Vereniging Toneel Ontspanning Philantropie (T.O.P.) een Scoutinggroep op te richten. In januari 1933 werd de groep formeel geïnstalleerd als T.O.P.-groep (groep 28) binnen het district Den Haag van de NPV. Van de groep waren zowel jongens (welpen, padvinders en voortrekkers) als meisjes (meisjesgezellen) lid. De groep was actief in het district, deed mee aan districtswedstrijden en kreeg op een gegeven moment de beschikking over een eigen kampeerterrein. Er was veel contact met andere joodse groepen in Nederland. In *Ha'amoed; de Vuurzuil; veertien daagsch orgaan voor Joodsch Den Haag* staan regelmatig verslagen van hun activiteiten.

In 1937 werd zijn broer Bernard lid van groep. De installatie van welpje Bernard en zijn leeftijdgenootje Ed Lessing werd vastgelegd door Jossif Matz, de vader van Bernard, eigenaar een fotoatelier aan de Badhuisstraat 101. Hij staat op de groepsfoto die is genomen tijdens de installatie van aspirant-welpen, 1937-1938. Bernard staat linksboven. Jaap werd in september 1938 geïnstalleerd als welp.

Aan het begin van de oorlog veranderde het leven van de Joodse familie Matz. Zij kregen te maken met tal van anti-Joodse maatregelen van de Duitse bezetter. Met ingang van 1 september 1941 mochten joodse kinderen slechts scholen bezoeken die uitsluitend voor joodse leerlingen waren bestemd. In alle delen van het land werden scholen voor joodse leerlingen opgericht. In Den Haag werd op 15 oktober 1941 het Joods Lyceum in de Fisherstraat 135 geopend. Dit Joods Lyceum bleef bestaan tot 26 november 1942, waarna de school onder de naam Joodse School voor Voortgezet Onderwijs werd verplaatst naar de Bezemstraat. De school bleef bestaan tot 15 april 1943. Bernard ging naar het Joods Lyceum in de Fisherstraat. De jongere Jaap en Benija gingen naar de Joodse lagere school in de Duinstraat.

In augustus 1942 besloot de familie Matz onder te duiken. De broers bleven bij elkaar. Tijdens de oorlog verbleven zij op een tiental onderduikadressen, in Den Haag en omstreken, in Baarn, bij de Delftse familie Stolte en de laatste anderhalf jaar bij een boerengezin aan de Rijksstraatweg 16 in Schipluiden. Bij deze familie Van Vliet waren de jongens de laatste anderhalf jaar van de oorlog.

Na de oorlog bleek dat hun ouders en jongere zusje de oorlog niet hebben overleefd. Eind jaren veertig emigreerden de broers Bernard en Jaap Matz naar Israël. Zij bleven daar wonen, veranderden hun voornamen in Dov en Josef. Over de geschiedenis van de broers Bernard en Jaap Matz uit Scheveningen schreef Dennis Koopman het boek *Stille helden. De oorlogsgeschiedenis van twee Joodse broers*.

De familie van Vliet werd op 28 januari 1982 in Amsterdam voor de hulp aan beide jonge jongens door Yad Vashem onderscheiden met de Medaille der Rechtvaardigen. Als dank voor de bijzondere hulp van de gezinsleden van de familie Van Vliet hebben Bernard en Jaap Matz op 18 april 1989 in de Tuin van de Rechtvaardigen op het terrein van Yad Vashem voor hen een gedenkteken geplaatst en een boom geplant.

Meer informatie

[T.O.P.-groep, een Joodse padvindersgroep in Den Haag \(1932-1941, 1945- ca. 1950\) – Joods Erfgoed Den Haag](#)

[Joods Historisch Museum \(jck.nl\)](#)

[Joods Historisch Museum \(jck.nl\)](#)

[Jossif Matz \(joodsmonument.nl\)](#)

[De geschiedenis van de broers Bernard en Jaap Matz uit Scheveningen. – Joods Erfgoed Den Haag](#)

HAAGS gemeente archief

TOP Journaal september 1938, april 1939 [Details | JCK](#) nr 10012943

[Ze'ev Bar: onderduik op de Veluwe, hachsijara en Alijah](#)

Dit verhaal is onderdeel van *Scouts in de oorlog*, een verzameling verhalen als eerbetoon aan al die (oud) scouts die zich ingezet hebben voor onze vrijheid en hulp aan de medemens of die slachtoffer werden van oorlogsgeweld, in Nederland en het verre oosten. Met de verhalen willen we inspiratie bieden aan de scouts van nu, in hun wekelijkse activiteiten en als voorbereiding op hun bijdrage aan lokale herdenkingen. Kijk op <http://vrijheid.scouting.nl> voor meer informatie en alle andere verhalen.